

בארות יצחק

The Wells of Yitzhak

Yitzhak leaves Be'er Sheva for the south due to drought/famine

(1) בראשית כו

(א) ויהי רעב בארץ מלכד הרעב הראשון אשר היה בימי **אברהם ויילך יצחק אל-אבימלך** מלך פלשתים גררה: (ב) וירא אליו ה' ויאמר אל-תירד מצרימה **שכן בארץ אשר אמר אליך:** (ג) גור בארץ הזאת ואהיה עמך ואברכך כירלך ולזרעך אתן את-כף הארצת האל והקמתי את- השבעה אשר נשבעתי **לאברהם** אביך: (ד) והרביתי את-זרעך ככוכבי השמים ונתתי לזרעך את כף-הארצת האל והתברכו בזרעך כל גני הארץ: (ה) לעקב אשר שמע **אברהם** בקלי וישמר משמרתו מצותי חקותי ותורתו:

Yitzhak goes to Avimelech and dissimulates

(ו) **וישב יצחק בגרר:** (ז) וישאלו אנשי המקום לאשתו ויאמר אחתי היא כי ירא לאמר אשתי פךיהרגני אנשי המקום על-רבקה כר טובת מראה הוא: (ח) ויהי כי ארכרלו שם הימים וישקף אבימלך מלך פלשתים בעד החלון וירא והנה יצחק מצחק את רבקה אשתו: (ט) ויקרא אבימלך ליצחק ויאמר אף הנה אשתך הוא ואיך אמרת אחתי הוא ויאמר אליו יצחק כי אמרתי פראמות עליה: (י) ויאמר אבימלך מה זאת עשית לנו כמעט שכב אחד העם את-אשתך והבאת עלינו אשם: (יא) ויצו אבימלך את-פל-העם לאמר הנגע באיש הזה ובאשתו מות יומת:

Yitzhak is blessed by God and addresses the issue of Avraham's (now sealed) wells

(יב) **ויזרע יצחק בארץ ההוא** וימצא בשנה ההוא מאה שערים ויברכהו ה': (יג) ויגדל האיש **וילך הלוח וגדל** עד כר גדל מאד: (יד) ויהירלו מקנה צאן ומקנה בקר ועבדה רבה ויקנאו אתו פלשתים: (טו) וכלה-בארת אשר חפרו עבדי אביו בימי **אברהם** אביו סתמום פלשתים וימלאום עפר: (טז) ויאמר אבימלך אל-יצחק **לך מעמנו כרעצמת-ממנו מאד:**

The wells of Yitzhak

(יז) **וילך משם יצחק ויחן בנחל-גרר וישב שם:** (יח) וישב יצחק ויחפר את-בארת המים אשר חפרו בימי **אברהם** אביו וסתמום פלשתים אחרי מות **אברהם ויקרא להן שמות** בשמות אשר קרא להן אביו: (יט) ויחפרו עבדי-יצחק בנחל וימצאו שם באר מים חיים: (כ) **ויריבו רעי גרר עסרעי יצחק לאמר לנו המים ויקרא שם-הבאר עשק** כי התעשקו עמו: (כא) ויחפרו באר אחרת ויריבו גם עליה ויקרא שמה שטנה: (כב) ויעתק משם ויחפר באר אחרת ולא רבו עליה ויקרא שמה רחבות ויאמר **כרעצמה הרחוב ה' לנו ופרינו בארץ:**

Yitzhak is blessed by God due to the merit of Avraham

(כג) ויעל משם באר שבע: (כד) וירא אליו ה' בלילה ההוא ויאמר אנכי אלהי **אברהם** אביך אל-תירא כי אתך אנכי וברכתך והרביתי את-זרעך בעבור **אברהם** עבדי: (כה) ויבן שם מזבח ויקרא בשם ה' **ויטשם אהלו** ויכרשם עבדי-יצחק באר:

Avimelech goes to Yitzhak and takes an oath

(כו) **ואבימלך הלך אליו מגרר ואחות מרעהו ופיכל שר-צבאו:** (כז) ויאמר אלהם יצחק מדוע באתם אלי ואתם שנאתם אותי וישלחוני מאתכם: (כח) ויאמרו ראו ראינו כד היה ה' עמך ונאמר תהי נא אלה בינותינו בנינו ובינך ונברתה ברית עמך: (כט) אסתעשה עמנו רעה באשר לא נגענוך ובאשר עשינו עמך רק טוב ונשלחך בשלום אתה עתה ברוך ה': (ל) ויעש להם משתה ויאכלו וישתו:

The drought in Be'er Sheva is relieved with the digging of another well

(לא) וישכימו בכקר וישבעו איש לאחיו וישלחם יצחק **וילכו** מאתו בשלום: (לב) ויהי ביום ההוא ויבאו עבדי יצחק ויגדו לו על-אדות הבאר אשר חפרו ויאמרו לו מצאנו מים: (לג) ויקרא אתה שבעה **על-כן שם-העיר באר שבע עד היום הזה:**

Questions:

- 1) What is the difference in meaning between לגור, לשכון and לישב?
- 2) Why does ה' command יצחק to "שכן" in the "Land that I will tell you"?
- 3) Why does יצחק have such contentious relations with אבימלך and the פלשתים?
- 4) Why is אברהם's name mentioned so frequently in this narrative?
- 5) Why is the text concerned with the story of the wells?

(2) בראשית כא

(כב) ויהי בעת ההוא ויאמר אבימלך ופיכל שרצבאו אל־אברהם לאמר אלהים עמך בכל אשר אתה עשה: (כג) ועתה השבעה לי באלהים הנה אסדת שקר לי ולגני ולגנבתי בחסד אשר עשיתי עמך תעשה עמדי ועשה ארץ אשר גרתה בה: (כד) ויאמר אברהם אנכי אשבע: (כה) והוכח אברהם את־אבימלך על־אדות באר המים אשר גזלו עבדי אבימלך: (כו) ויאמר אבימלך לא ידעתי מי עשה את־הדבר הזה וגם אתה לא הגדת לי וגם אנכי לא שמעתי בלתי היום: (כז) ויקח אברהם צאן ובקר ויתן לאבימלך ויכרתו שניהם ברית: (כח) ויצב אברהם את־שבע כבשת הצאן לבדה: (כט) ויאמר אבימלך אל־אברהם מה הנה שבע כבשת האלה אשר הצבת לבדנה: (ל) ויאמר בי את־שבע כבשת תקח מידי בעבור תהיה לי לעדה כי חפרתי את־הבאר הזאת: (לא) על־כן קרא למקום ההוא באר שבע כי שם נשבעו שניהם: (לב) ויכרתו ברית בבאר שבע ויקם אבימלך ופיכל שרצבאו וישבו אל־ארץ פלשתים: (לג) וישע אשל בבאר שבע ויקרא שם בשם ה' אל עולם: (לד) ויגר אברהם בארץ פלשתים ימים רבים:

(3) בראשית כב:

וַיֹּאמֶר קְדוֹנָא אֶת־בְּנֵךְ אֶת־יְחִידְךָ אֲשֶׁר־אֲהַבְתָּ אֶת־יִצְחָק וְלָךְ לְךָ אֶל־אֶרֶץ הַמִּדְבָּר וְהַעֲלֵהוּ שָׁם לְעֹלָה עַל אֶחָד הַהָרִים אֲשֶׁר אָמַר אֱלֹהִים:

(4) בראשית יד:

וַיְבֹא הַפְּלִיט וַיְגַד לְאַבְרָם הָעִבְרִי וְהוּא שָׁבָן בְּאֵלָנֵי מִמְרָא הָאֱמֹרִי אַחֵי אֲשָׁכַל וְאַחֵי עֶזְרָה וְהֵם בְּעַלֵי בְרִית־אַבְרָם:

(5) שמות ג:כב

וְשָׁאַלָה אֱלֹהִים מִשְׁכַּנְתָּהּ וּמִגְרַת בֵּיתָהּ כְּלִרְכֹסָף וְכָלֵי זָהָב וְשִׁמְלֹת וְשִׁמְתָם עַל־בְּנֵיכֶם וְעַל־בְּנֹתֵיכֶם וְנִצַּלְתֶּם אֶת־מִצְרַיִם:

(6) שמות כה:ח

וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכְנַתִּי בְּתוֹכָם:

(7) במדבר כד:ב

וַיֵּשֶׂא בְלִעָם אֶת־עֵינָיו וַיִּרְא אֶת־יִשְׂרָאֵל שָׁבָן לְשִׁבְטָיו וְתַהֵי עֲלָיו רוּחַ אֱלֹהִים:

(8) דברים טז:ב

וְנִבְחַתָּ פֶסַח לַה' אֱלֹהֶיךָ צֹאן וּבָקָר בְּמִקְוֵם אֲשֶׁר־יִבְחַר ה' לְשָׁבָן שְׁמוֹ שָׁם:

(9) דברים לג:יב

לְבַגְמֵן אָמַר יְדִיד ה' יִשְׁכַּן לְבִטַח עֲלָיו חֲפָף עֲלָיו כְּלֵהִים וּבֵין כְּתַפְּיוֹ שָׁבָן:

(10) פסיקתא זוטרתיא (לקח טוב) בראשית פרשת תולדות פרק כו סימן לג

ויקרא אותה שבעה. על שם השבועה שנשבעו:

(11) רד"ק בראשית פרשת תולדות פרק כו פסוק לג

ויקרא אותה שבעה – על דבר השבועה שנשבעו, וכן עשה אברהם גם כן לבאר שחפר שם ואף על פי שלא קרא הוא לבאר שבעה, לכל המקום ההוא קרא באר שבע על השבועה ועל שבע כבשות הצאן, ובפני אבימלך עשה זה אברהם וכן יצחק

(12) ספורנו בראשית כו:לג

ויקרא אותה שבעה. קרא את הבאר שבעה מפני שהיה מקום שביעי שבו חפרו באר. ג' של אברהם שסתמו פלשתים כאמרו וכל הבארות סתמום פלשתים ולא יאמר כל בפחות מג' וג' של יצחק שהן עשק שטנה ורחובות וזה היה הז' שקראוהו שבעה:

(13) רמב"ן בראשית כו:כ

(כ) ויקרא שם הבאר עשק - יספר הכתוב ויארך בענין הבארות, ואין בפשוטי הספור תועלת ולא כבוד גדול ליצחק, והוא ואביו עשו אותם בשוה, אבל יש בדבר ענין נסתר בתוכו, כי בא להודיע דבר עתיד. כי באר מים חיים ירמוז לבית אלהים אשר יעשו בניו של יצחק, ולכן הזכיר באר מים חיים, כמו שאמר מקור מים חיים את ה'. וקרא הראשון עשק, ירמוז לבית הראשון אשר התעשקו עמנו ועשו אותנו כמה מחלוקות וכמה מלחמות עד שהחריבוהו. והשני קרא שמה שטנה, שם קשה מן הראשון, והוא הבית השני שקרא אותו כשמו שכתוב בו ובמלכות אחשוורוש בתחילת מלכותו כתבו שטנה על יושבי יהודה וירושלם, וכל ימיו היו לנו לשטנה עד שהחריבוהו וגלו ממנו גלות רעה. והשלישי קרא רחובות, הוא הבית העתיד שיבנה במהרה בימינו והוא יעשה בלא ריב ומצה, והאל ירחיב את גבולנו, כמו שנאמר ואם ירחיב ה' אלהיך את גבולך כאשר דבר וגו' שהוא לעתיד. וכתוב בבית השלישי ורחבה ונסבה למעלה למעלה, ופרינו בארץ, שכל העמים יעבדוהו שכם אחד: